

קרא, חשוב, עשה!

(תדריך אוקטובר)

קיד מילד, ושלא יבוצע הדבר כעבודה נוספת מטרידה. אסור להתעלם מכך שההמלטה עשויה להיות גורם מרכזי בריווח הענף או בהפסדיו. אירגון הפיקוח על ההמלטה כנ"ל ימנע "עזרה" מוקדמת ופזיזה על מנת "לגמור עם זה"; (5) עוזר רק בזמן הצורך; (6) בהגישך עזרה, עשה זאת בכלים נקיים, בידיים נקיות, ובבגדים נקיים. אל תזלזל בכל אלה! (7) סלק את השיליה מיד לאחר צאתה; (8) אל תפריע לפרה בזמן ההמלטה ע"י התרוצצות, רעש והמולה; (9) אחרי ההמלטה, תשקה את הפרה, או דאג שמים טריים ונקיים יימצאו בתא; בימים קרים רצוי להגיש לה מים פושרים. שחת מעולה תהיה מנתה הראשונה.

ג. הטיפול בוולד: (1) נקה את הפה והנחיריים מנוזלים; (2) יבש אותו ועסה אותו בכר נקי (אל תשתמש בשק מלוכלך אפילו ניערת אותו קודם לכן); (3) חטא את השרר (טבור) ע"י טבילתו בגביע-ביצים מלא חציו ביד רגיל; אל תקשור בחבל ואל תעשה קשרים בשרר; לדעתי, הייבוש והעיסוי היעילים ביותר מבוצעים ע"י האם; (4) כאשר אתה משאיר את הוולד עם האם ליניקה חופשית ביומו הראשון, נקה היטב את עטין האם והקפד באופן מיוחד על ניקיון המצע; (5) מנע מהוולד הרך רוח פרצים; (6) העבר את הוולד בעדינות לכלובו, המוכן מראש; מוכן מראש, פירושו — נקי ומהוטה; (7) במקרה שאתה מפריד בין האם והוולד מיד לאחר הלידה, דאג לכך שהוא יקבל את חלב האם הראשון מוקדם ככל האפשר, מיד כשיעמוד על רגליו, וממילא מובן שהחלב יהיה חם ונקי; (8) נקה את ידיך לפני שתחנך את הוולד לשתות; (9) ביממה הראשונה תגמיע בכל מנה מעט, אך לעתים קרובות (תשאל את המדריך איך עושים זאת); (10) קבע לעצמך כלל לגבי אורך הזמן של החזקת הוולדות בכלובים בודדים; (11) כדאי להקים די כלובים בהתאם לשיטה שקבעת מראש, ואל תיקבע את השיטה לפי מספר הכלובים שלךשותך; (12) ערוך את

עונת ההמלטות עומדת בפתח. נפתח במספר תזכורות בנידון.

א. ומקום ההמלטה: מאז עברנו לשיכון הפרות בסכנות הרי ברוב המשקים אין מקום מיוחד להמלטה. עם כל ההקפדה על ניקיון הסככה ע"י ריפוד יומיומי, דבר שכל עיקר לא מקובל, לצערנו, ברבים מהמשקים, הרי המלטה במחיצת כל הפרות מביאה איתה סכנות לא מעטות לרך הנולד ולפרה-היולדת. כולם מודים שדרוש מקום מיוחד להמלטה. ברור שבנין רפת המלטה כרוך בהוצאה כספית (שאמנם, לדעתי, כדאית היא), אך משק שאיננו יכול לשאת כרגע בהוצאה זו, יכול לעשות רבות לתיקון המצב. באחד המשקים בוצע הדבר ע"י הקצאת פינה בחלק מהסככה, בו מחזיקים את הפרות שב"הכ"נה"; בפינה מופרשת זו מוחזקות הפרות הממ" לטות יום-יומיים לפני הלידה עד 3 ימים שלאחריה. מקום זה מרופד באופן מיוחד והשר מירה על נקיבונ, קלה ונוחה יותר. היות ומשור כנות שם רק 3-2 פרות בעת ובעונה אחת, הרי נהנות הן משקט ומנוחה בלתי מופרעת והטיפול בהן ובוולדותיהן הוא טוב בהרבה. סידור כזה מאפשר גם, ביתר יעילות, השארת הוולד ליד האם למשך יום עד יומיים באותם המשקים הרוצים בכך.

ב. הטיפול בהמלטה. הכללים ידועים: (1) שקט; (2) נוחיות; (3) ניקיון; (4) עין פקוחה מצד הבוקר המנוסה. כדאי שבעונת ההמלטה יאורגן סידור העבודה בענף בצורה כזאת שבאור פן קבוע יימצא בוקר מנוסה מוכן ומזומן לתפ-

עובדה היא שהפרות נפרדות בשמחה מהסכ" כה החמה ובאות ברצון למקלחת בצתריים, ללא צורך בזירוז וכפייה. אחרי המקלחת, בה שהה כל קבוצה כחצי שעה, באות הפרות לאיבוס ואוכלות במשנה מרץ.

עזרא צמרי

קיבוץ מרחביה, אוגוסט 1964

הגמעה בהתיעצות עם המדריך.
ד. מקרים בלתי רגילים. בכל מקרה בלתי רגיל בזמן ההמלטה ואחריה, התקשר מיד עם הרופא הווטרינארי ותנהג לפי הוראותיו. הימנע ככל האפשר מפעולות פזיזות, המסתמכות על „שמעתי“, או „סיפרו לי“.
ה. הערות כלליות. יש להתחיל בפעולות מעשיות לקראת החורף. זוהי השעה האחרונה לתיקון המצב הטופוגרפי בסככה ובחצר. יש לבדוק את המרזבים. התכונן להוצאת זבל יסודית לקראת החורף. תסיים באוקטובר (!) את איסוף וסידור השחת והקש, שיהיו מוגנים מהרטיבה ומהשחתה מהגשם. תקן את הדלתות, התריסים, הברזנטים, כדי שיפעלו כדבעי בכל מקום (אך אל תתחיל בסגירה מוקדם מדי). תקן את השבילים, בהם אתה מהלך, ואת אלה שמשמשים את הבקר. על הנושא הזה בפירוט יתר — בחודש הבא.

ח. שור

חשבון הכלובים הדרושים לך לפי הנוסחה: $(r \times z):20$, כאשר r מציין מספר ההמלטות בחודש השיא ו-z הוא אורך הזמן (בימים) של החזקת הוולד בכלוב (לדוגמה: שיא ההמלטות בחודש הוא 22, וימי החזקה בכלוב הם 10, הרי דרושים יהיו לך $(10 \times 22):20 = 11$ כלובים). (13)
הכן לך מקום מתאים לפי מספר הכלובים; העמד אותם כך שהגישה אליהם תהיה נוחה ושלא יוכלו הוולדות לבוא במגע אחד עם השני; (14) תצייד את הכלוב באביזרים להצבת דלי ההגמעה (שישמש גם לדלי עם מים), כלי למזון מרוכז וסולם לשחת (משובחת!); (15) הכן כלי הגמעה מיוחדים — רצוי, מיוחד לכל וולד; (16) הקפד על נקיונו של החלב, על טריותו ועל מידת חומו (37 מ"צ). החלף את המים, המזון המרוכז, והשחת פעם אחת ביום לפחות ונקה את המיכלים; כל המרבה הריהו משובח; (17) התחל בהגשת מ"מ, מים ושחת כשהוולד מגיע לגיל 10^{-7} ימים; (18) קבע לך שיטת

מסביב למיכון

החדרת אויר לקומץ נירוסטה בקומביין לאוואל

הודענו ב„משק הבקר והחלב“ (חוברת מס' 59) על הצורך בהחדרת מעט אויר לקומץ הנירוסטה (שאינו בו ברו!) בקומביינים מהדגם המר קובל כיום „סטרימליין“ של אלפא לאוואל. הצעד נו לקדוח חור בקוטר של 0.8 מ"מ בניירוסטה. במשקים אחדים נמצאה אלטרנטיבה, נוחה יותר לביצוע, אם גם היא מחייבת הקפדת יתר בניי קוי הקומץ.

קדחו חור של $1\frac{1}{4}$ מ"מ במרכז פקק הגומי של קומץ הנירוסטה. דרך חור זעיר זה השחילו מחט היפודרמית שקוטרה הפנימי כ-0.8 מ"מ (ובשום אופן לא יותר מזה!), כשהראש הרחב של המחט בולט החוצה ואילו הקצה החד בולט לתוך הקומץ. את הקצה הבולט פנימה חתכו על פני הגומי כדי למנוע פציעת ידיים בשעת ניקוי. החדרת אויר לקומץ מובטחת בצורה זו, בתנאי שהמחט העדינה לא תיסתם. מדי פעם יש

לנקות את המחט בעזרת חוד מתאים.

משך החליבה הרצוי

שאלת משך החליבה הרצוי נידונה ברשימתו של הח' שלמה דורי („משק הבקר והחלב“, חוברת מס' 62). שאלה זו העסיקה אותנו מזמן והדעות עליה מחולקות. אין זה בעיה של „התעייפות החולב“ בלבד, אלא קיימים אספקטים נוספים, כגון — אירגון העבודה, כוח העבודה המצוי במשק, תנאי אחזקת העדר במשק והיקף ההשקעה.

הגישה המקובלת בתכנון מכוני החליבה שלנו היתה, שבתנאים סבירים יכול החולב לבצע חליבה הנמשכת $\frac{3}{2}$ עד 4 שעות, כשהוא חולב רק חליבה אחת ליום. יחידת הפרות הנחלבת בפועל, לפי זה, היא כ-90—100 פרות. חליבת „בודד“ כזאת מצמצמת את מחזור החולבים הדרושים לביצוע החליבה וביחוד מקלה על סיר דור עבודת הלילה. חליבה ממושכת זו מקטינה